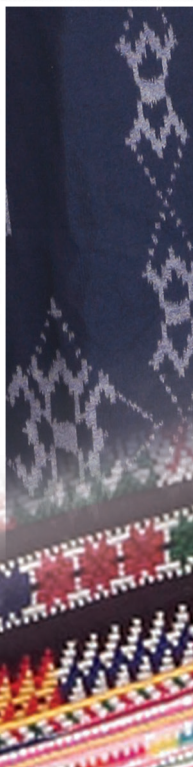

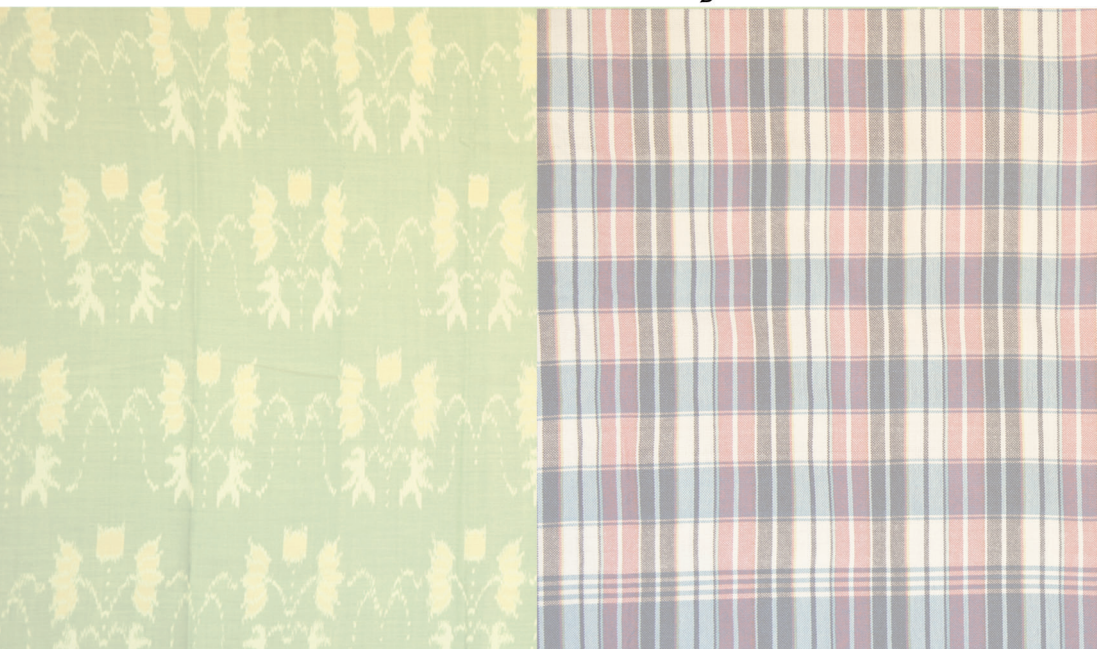

การรณรงค์ส่งเสริมการใช้
ผ้าไทย
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

การรณรงค์ส่งเสริมการใช้
ผ้าไทย
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ชื่อหนังสือ

: การรณรงค์ส่งเสริมการใช้ “ผ้าไทย”
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ผู้จัดพิมพ์

: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

จำนวนพิมพ์ครั้งที่ ๑

: ๕,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์
ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำ

“ผ้าไทย” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่า และเป็นเอกลักษณ์ของไทย ที่มีการถ่ายทอดจากบรรพชน ซึ่งในอดีตนั้นผ้าไทยเป็นที่รู้จักกันในวงแคบ ๆ ของชุมชนที่ผลิตกันเอง ใช้กันเองเฉพาะในแต่ละภูมิภาค มิได้ขยายออกสังคม อันกว้างไกล สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ทรงเป็นผู้นำในการใช้สอยผ้าพื้นเมืองของไทยในชีวิตประจำวัน และในงานพระราชพิธีต่าง ๆ ทรงนำผ้าไทยไปเผยแพร่ในต่างประเทศ ลวดลายที่ชาวบ้านได้สืบทอดมาแต่โบราณนั้นก็ได้ทรงเก็บตัวอย่างไว้เพื่ออนุรักษ์และเพื่อการศึกษาสืบทอดต่อไป ทรงมีพระราชดำริว่า **“ผ้าไทย”** นอกจากจะเป็นงานหัตถกรรมที่งดงาม มีคุณค่าบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทยแล้ว ยังสามารถช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ผู้ทอผ้าได้เป็นอย่างดี

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม ได้ตระหนักในพระมหากรุณาธิคุณแห่งองค์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงสนับสนุนการทอผ้าไทย รวมทั้งความสำคัญในการปลูกกระแสค่านิยมการใช้สินค้าที่ทำจากผ้าไทยให้เป็นที่ยอมรับ สามารถแข่งขันในตลาดสากลได้ มุ่งเน้นรณรงค์ให้เยาวชนและประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และหันมานิยมใช้ผ้าไทยในชีวิตประจำวัน และในโอกาสสำคัญต่างๆ เพื่อผ้าไทยจะได้รับการอนุรักษ์ สืบทอด พัฒนา อันเป็นการส่งเสริมรายได้ให้แก่ท้องถิ่นที่ผลิตผ้าพื้นเมือง และนำไปสู่การธำรงรักษาผ้าไทยให้เป็นเอกลักษณ์อยู่คู่ชาติไทยสืบไป

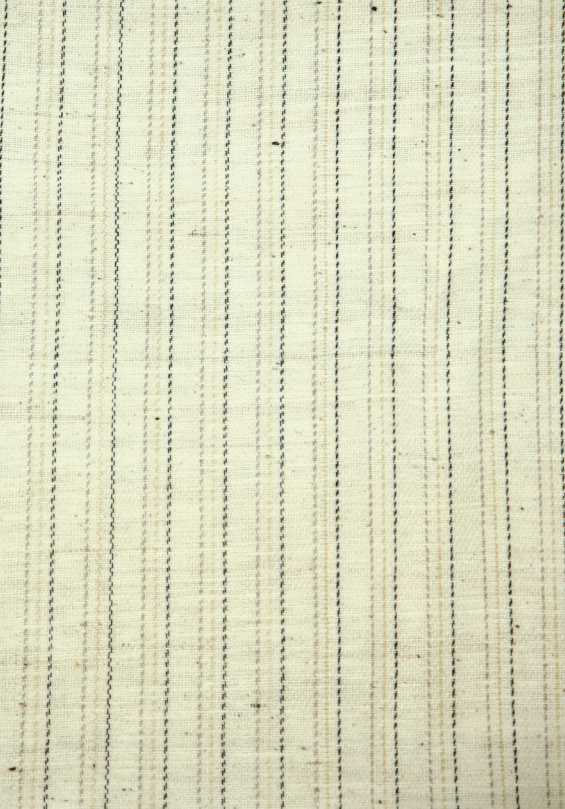

(นางพิมพ์วี วัฒนวรการ)
อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารบัญ

	หน้า
◆ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช กับการอนุรักษ์ผ้าไทย	๒
◆ “ผ้าไทย” มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม	๕
◆ ต้นแบบชุดไทยพระราชนิยม	๗
◆ ชุดไทยพระราชนิยม...ชุดประจำชาติสตรีไทย	๑๐
◆ แบบชุดไทยพระราชนิยม ๘ ชุด	๑๒
◆ ชุดพระราชทาน...เครื่องแต่งกายบุรุษไทย	๑๖
◆ วิวัฒนาการ... การแต่งกายไทย	๑๗
◆ ชุดไทยพื้นถิ่น	๒๔
◆ การเลือกใช้ผ้าและการใช้แต่งกายไปในงานโอกาสต่างๆ	๒๗
◆ การกำหนดแบบเสื้อชุดไทย...บุรุษไทย	๓๑
◆ แบบเสื้อบุรุษไทย ๓ แบบ	๓๒
◆ ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นในจังหวัดต่างๆ	๓๖
◆ ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคเหนือ	๓๘
◆ ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๓๙
◆ ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคกลาง	๔๐
◆ ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคใต้	๔๑
◆ ข้อมูลผ้าไหม	๔๒
◆ ผลการดำเนินงาน	๔๓
◆ ข้อมูลงานวิจัยผ้า	๔๗
◆ โครงการสำรวจผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๙	๕๒
◆ แนวทางการส่งเสริมการใช้ผ้าไทยในปัจจุบัน	๖๑
◆ เหตุผลที่ผ้าไทย คนไม่นิยม	๖๒
◆ สรุปภาพรวมข้อมูลการสำรวจการส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทย หรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา (รายจังหวัด)	๖๓
◆ คณะผู้จัดทำ	๖๘

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ กับการอนุรักษ์ผ้าไทย

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ มีพระปรีชาสามารถล้ำเลิศในงานประณีตศิลป์ทุกแขนง ทรงตระหนักในคุณค่าความงามของศิลปะ และทรงทุ่มเทพระกำลังทั้งปวงในการทำนุบำรุงงานศิลปะไว้เป็นสมบัติศิลป์แห่งแผ่นดินไทย พระองค์ทรงเป็นมิ่งขวัญของเหล่าช่างศิลป์ ทรงแสดงคุณูปการอย่างยิ่งในการอุปถัมภ์ช่างศิลปะ ทรงฟื้นฟูงานศิลปะที่แทบจะสูญสิ้นให้กลับคืนมา สร้างคุณค่าและความภาคภูมิใจแก่ประชาชนชาวไทย พระมหากรุณาธิคุณในการทำนุบำรุงงานศิลปะมีอเนกประการ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชอัธยาศัยนิยมความเป็นไทย และมีพระราชประสงค์จะเผยแพร่เอกลักษณ์แห่งความเป็นไทยให้ชนทั่วโลกรู้จัก จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ผู้เชี่ยวชาญศึกษาค้นคว้าเรื่องเครื่องแต่งกายของสตรีไทยโบราณ นำมาออกแบบให้เหมาะสมแก่การใช้ในโอกาสต่าง ๆ แล้วทรงเลือกมาเป็นฉลองพระองค์ในการตามเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไปทรงเยือนนานาประเทศอย่างเป็นทางการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๓ เป็นต้นมา ซึ่งภายหลังสตรีไทยต่างนิยมแต่งกายตามแบบฉลองพระองค์เหล่านี้ จนกลายเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติของสตรีไทย

ผ้าทอมือของไทยเป็นหัตถกรรมชนิดแรกที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชดำริริเริ่มให้เป็นอาชีพเสริมของประชาชนในยามว่างจากการเพาะปลูก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ชาวบ้านรู้จักทำใช้เองในครัวเรือนอยู่แล้ว ทรงส่งเสริมให้ทอผ้าเพิ่มขึ้น และทรงรับซื้อมาเผยแพร่ให้คนไทยทั่วประเทศได้เห็นความงามของผ้าไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผ้าไหมไทย ซึ่งมีกรรมวิธีการทอที่วิจิตรพิสดารหลากหลายรูปแบบ เช่น มัดหมี่ แพรว ขิด และจก เป็นต้น พระองค์ทรงฉลอง

พระองค์ที่ตัดเย็บจากผ้าทอฝีมือคนไทยเป็นแบบอย่างให้ชนทั่วไปได้เห็นจนเป็นที่นิยมของชาวไทยและชาวต่างประเทศทั่วโลก และได้เพียงสนับสนุนการทอผ้าไหมไทยเท่านั้น ยังทรงสนับสนุนให้ใช้พันธุ์ไหมไทยพื้นเมืองอีกด้วย ทำให้ผ้าไหมไทยยังคงมีเอกลักษณ์ของไหมไทยแบบดั้งเดิมอันสวยงามอยู่ต่อไป

พระราชกรณียกิจที่ทรงตั้งพระราชหฤทัยจะช่วยให้ชาวไทยมีงานศิลปหัตถกรรมเป็นอาชีพเสริมนอกเหนือจากเกษตรกรรมซึ่งเป็นอาชีพหลัก ได้ช่วยให้ประชาชาติมีรายได้เพิ่มขึ้น ช่วยรักษาศิลปหัตถกรรมโบราณของไทยหลายชนิดมิให้เสื่อมสูญไป ช่วยให้ประชาชนภูมิใจในคุณค่าแห่งความสามารถของตน และช่วยให้นานาประเทศตระหนักในฝีมือและความเจริญทางศิลปวัฒนธรรมของคนไทย

พระราชดำรินำนัการของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ สร้างสรรค์ ส่งเสริม และสืบทอดงานศิลปะโบราณให้ดำรงคงอยู่อย่างกลมกลืนกับบริบทของสังคมไทยสมัยใหม่ พระองค์ทรงริเริ่มให้มีการศึกษา ค้นคว้า และทำนุบำรุงงานศิลปะแต่โบราณ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม วรรณคดี ดนตรี นาฏศิลป์ และหัตถศิลป์ พระองค์ทรงฟื้นฟูรักษา และพัฒนามรดกทางศิลปะของแผ่นดินให้เจริญรุ่งเรือง อีกทั้งพระองค์ทรงให้ความสำคัญแก่การถ่ายทอดคุณค่าของศิลปะไทยทุกแขนงสู่เด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกำลังในอนาคตที่จะดูแลรักษามรดกศิลป์ของไทยสืบไป พระราชเสาวนีย์ในเรื่องการอนุรักษ์ดูแลงานศิลปะไทยแต่ละครั้งสร้างความตื่นตัวในหมู่ประชาชน ก่อให้เกิดการทำนุบำรุงงานศิลปะอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง นอกจากนี้ พระองค์ทรงเป็นแบบอย่างในการทรงใช้สอยงานศิลปหัตถกรรมของไทยเป็นประจำสม่ำเสมอจนเกิดความนิยมแพร่หลายในหมู่ประชาชนชาวไทย ทรงสร้างเอกลักษณ์และอัตลักษณ์แห่งศิลปวัฒนธรรมไทยให้เป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของชาวโลก อันนับเป็นพระมหากรุณาธิคุณยิ่งใหญ่และทรงคุณค่าอนันต์

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณยิ่งใหญ่และทรงคุณค่าอนันต์
ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ
นานัปการในการอนุรักษ์ พื้นฟู รักษา สร้างสรรค์ ส่งเสริม สืบทอด และพัฒนา
มรดกทางศิลปะของแผ่นดินให้เจริญรุ่งเรืองอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ประจักษ์
แก่สาธารณชนทั้งในและต่างประเทศ อันเป็นประโยชน์ยิ่งต่อพสกนิกรชาวไทย
และชาติบ้านเมือง

“ผ้าไทย” มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

“ผ้าไทย” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สืบสานมรดกภูมิปัญญาจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ที่แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน ลวดลายต่าง ๆ บนผืนผ้าสื่อความหมายให้ทราบถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ ของแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน และผ้าไทยเป็นเครื่องบ่งบอกเอกลักษณ์ความเป็นไทยด้านเครื่องนุ่งห่ม ซึ่งสามารถสะท้อนวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาในแต่ละภูมิภาคได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมาได้พบหลักฐานว่าคนในยุคก่อนประวัติศาสตร์รู้จักทอผ้าใช้แล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ปี ตลอดระยะเวลาอันยาวนานนี้ได้มีการค้นพบหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้ผ้าทั้งที่มีการสั่งซื้อจากต่างประเทศและที่มีการทอใช้เอง ซึ่งในสมัยก่อนเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มเป็นเครื่องบ่งบอกฐานะด้วย โดยเจ้าแผ่นดิน เจ้านายและขุนนาง ส่วนใหญ่ใช้ผ้าชนิดต่าง ๆ ที่สั่งจากต่างประเทศ ส่วนสามัญชนส่วนใหญ่ใช้ผ้าพื้นเมือง ซึ่งทอใช้กันอยู่ทั่วทุกภูมิภาค

ภาครัฐบาลโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายในการส่งเสริมการใช้ผ้าไทย โดยเชิญชวนคณะรัฐมนตรีแต่งกายด้วยผ้าไทย เข้าประชุมคณะรัฐมนตรี และเชิญชวนให้ข้าราชการแต่งกายด้วยชุดผ้าไทยทุกวันศุกร์ ดังนั้น กระทรวงวัฒนธรรมโดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ในฐานะหน่วยงานภาครัฐที่มีภารกิจในการรักษา สืบทอดวัฒนธรรมของชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้คงอยู่ ได้ดำเนินงานเพื่อสนองภารกิจดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงเป็นผู้ริเริ่มในการอนุรักษ์และเผยแพร่ผ้าไทย และตอบสนองนโยบายนายกรัฐมนตรีในการส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนสวมใส่ผ้าไทย ตลอดจนเป็นการสนับสนุนให้ประชาชนสามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้กับตนเอง และครอบครัว จึงได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจและสร้างค่านิยม

ในการใช้ผ้าไทยอย่างต่อเนื่อง และได้มีแผนการดำเนินงานเพื่ออนุรักษ์ส่งเสริมการใช้ผ้าไทย ให้เกิดกระแสการรับรู้และเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

ความสำคัญของผ้าไทย ไม่ใช่เป็นเพียงปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิตเท่านั้น แต่ผ้าไทยยังเป็นที่รวมของมรดกภูมิปัญญาซึ่งบรรพบุรุษได้ประดิษฐ์คิดค้นขึ้นเป็นเวลานาน หากไม่มีผู้สืบทอดภูมิปัญญาต่าง ๆ ที่ถูกทอดทิ้งมาเป็นลายผ้าก็จะสูญหายไปอย่างไม่มีวันย้อนกลับมาได้อีก เนื่องจากปัจจุบันผู้สืบทอดและถ่ายทอดองค์ความรู้ในการทอผ้ากำลังลดน้อยลง และลูกหลานหรือผู้สืบทอดต่างหันไปประกอบอาชีพอื่น อีกทั้งในยุคปัจจุบันประชาชนนิยมสวมใส่ผ้าทอจากอุตสาหกรรมมากกว่าผ้าทอมือฝีมือคนไทยอันเป็นอัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย และการสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาผ้าไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้ผู้ขายผ้าหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับผ้ามีรายได้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงต้องดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ทั้งด้านการส่งเสริมให้เห็นความสำคัญของภูมิปัญญาด้านผ้าไทยและส่งเสริมให้เกิดรายได้ ซึ่งเป็นการเจริญรอยตามพระยุคลบาท สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ทรงปูพื้นฐานไว้ก่อนแล้ว

ต้นแบบชุดไทยพระราชนิยม

ในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทำให้สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพบเห็นรูปแบบการแต่งกายพื้นถิ่นของภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งของเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และชนเผ่าต่าง ๆ อย่างมากมาย ซึ่งมีความหลากหลายทั่วไปทั้งประเทศ และในพุทธศักราช ๒๕๐๒ เมื่อจะมีการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนมิตรประเทศเพื่อนบ้าน โดยเริ่มจากประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย และพม่า ตามลำดับ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถได้ทรงนำรูปแบบเครื่องแต่งกายพื้นเมืองแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกับรูปแบบการแต่งกายของพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นสูงตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นเป็นต้นมา ทำให้เกิดรูปแบบฉลองพระองค์อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะพระองค์ในการเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชีย

ต่อมาเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ มีพระราชดำริที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวม ๑๔ ประเทศ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงมีพระราชดำริที่จะจัดชุดเครื่องแต่งกายให้เข้ากับวาระและโอกาสต่าง ๆ รวมทั้งลักษณะภูมิอากาศ ดังนั้นจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิ สวัสดิวัตน์ อยุธยา ร่วมกันเป็นคณะที่ปรึกษาในการจัดเตรียมและวางรูปแบบฉลองพระองค์ในวาระเหล่านั้น และได้เชิญนายปีแอร์ บัลแมง (Pierre Balmain) แห่งห้องเสื้อบัลแมง มาเป็นที่ปรึกษาด้วย จากนั้นจึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรูปแบบเครื่องแต่งกายเป็นชุดไทยพระราชนิยม จำนวน ๘ แบบ ซึ่งชุดไทยพระราชนิยมเหล่านี้ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่ทรงศึกษารูปแบบการแต่งกายตามพระราชนิยมของพระมหากษัตริย์ในอดีต รวมถึงรูปแบบเครื่องแต่งกายจากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วทั้งประเทศ ซึ่งได้นำมารวบรวมและเรียบเรียงขึ้นเป็นรูปแบบเครื่องแต่งกายพระราชนิยมดังปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

เครื่องแต่งกายที่นำมาจัดแสดงทั้ง ๔ แบบนี้ เป็นรูปแบบเครื่องแต่งกายที่เป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ชุดไทยพระราชานิยมทั้ง ๘ แบบ

แบบที่ ๑ การแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นของเจ้านายฝ่ายใน ประกอบด้วย พระภูษาทรงท่อนบนเป็นสไบแพรจีนอัดกลีบหรือไม่อัดกลีบ ท่อนล่างเป็นผ้าลายอย่างหรือผ้าลายนอกอย่าง ซึ่งผลิตจากอินเดีย เป็นลักษณะการนุ่งจีบหน้านาง

แบบที่ ๒ การแต่งกายสมัยรัชกาลที่ ๔ ของสมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี ฉลองพระองค์ท่อนล่างเป็นผ้าจีบหน้านาง เป็นผ้ายกหรือผ้าลายอย่าง ท่อนบนห่มสไบอัดกลีบเป็นแพรจีนอยู่ด้านใน และทับด้วยทรงสะพัก ซึ่งทำจากผ้าอัตลักษณ์ของประเทศอินเดีย

แบบที่ ๓ การแต่งกายสมัยรัชกาลที่ ๕ ตอนต้น เป็นการผสมผสานรูปแบบอิทธิพลตะวันตกเข้ามากับฉลองพระองค์ของพระมเหสีเทวี ท่อนบนเป็นแจ็กเก็ตแบบมิลิเทรีแจ็กเก็ต ในขณะเดียวกันก็ยังไม่ละทิ้งรูปแบบการห่มสไบตามแบบดั้งเดิม ส่วนท่อนล่างนั้น เป็นพระภูษาโจงหรือพระภูษาจีบ

แบบที่ ๔ การแต่งกายสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นและเจ้านายฝ่ายเหนือ ประกอบด้วย เสื้อคอตั้ง ผ่าอก กัดตุ้ม แขนกระบอกแนบติดพระกร ฉลองพระองค์นั้น สอดอยู่ในพระภูษาทรงท่อนล่างซึ่งเป็นการนุ่งขึ้นป้าย

รูปแบบเครื่องแต่งกายทั้ง ๔ แบบนี้ ล้วนแล้วแต่เป็นต้นแบบในการจัดสร้างชุดไทยพระราชานิยม เช่น การนุ่งขึ้นป้ายของเจ้านายฝ่ายเหนือเป็นต้นแบบให้เกิดชุดไทยพระราชานิยม คือ ชุดไทยเรือนต้น ชุดไทยจิตรลดา และชุดไทยอมรินทร์ เป็นต้น

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระเจ้ากัลยาณิ

พระราชธิดาในพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระเกศาปีก ทรงพระภูษาจีบ ทรงห่มสไบแพรจีบคลุมพระกร

เจ้าจอมมารดาเที่ยง

ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผมห่มปีก ทรงสไบแพรจีบ
ทับด้วยสไบแพรจีนยกดอก ผ้านุ่งจีบยกทองตกแต่งด้วยหัวเข็มขัด
ประดับอัญมณี

สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

พระเกศาหวีเสย แสกกลาง ฉลองพระองค์ ๒ ชั้น องค์กรในแขนยาว
สีขาว องค์กรนอกแขนยาวทรงกระบอก คอปิดตามสมัยนิยม
แบบตะวันตก ที่เรียกว่า Military Jacket ตกแต่งด้วยลูกไม้
บนฉลองพระองค์และปลายแขน ผ้านุ่งแพรจีบคลุมพระกร
ทรงกลัดที่คอฉลองพระองค์ทรงสร้อยพระคอดยาว

เจ้าอุบลวัฒนา เจ้านายฝ่ายเหนือ

เป็นพระธิดาในพระเจ้ากาวิโลรสสุริยวงศ์ ประสูติแต่เจ้าอุษา
เป็นพระชนิษฐาของแม่เจ้าทิพเกสร
พระชายาในพระเจ้าอินทวิชยานนท์ เลื้อกระบอกพอดิตัว
ผ่าหน้า ขัดคุม คอตั้งเล็กน้อย ห่มแพรจีบ
ทับท่อนล่างนุ่งซิ่นลายขวาง ต่อตีนจก

ชุดไทยพระราชนิยม...ชุดประจำชาติสตรีไทย

ช่วงระหว่างปลายปี พ.ศ. ๒๕๐๒ ถึงต้นปี พ.ศ. ๒๕๐๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ โดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเยี่ยมประเทศบ้านใกล้เมืองเคียงของไทย คือ ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย และพม่า ในขณะนั้นสตรีไทยยังไม่มีเครื่องแต่งกายประจำชาติอย่างแน่นอน ในโอกาสที่จะต้องเสด็จเข้าสู่เขตสักการสถานต่าง ๆ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาแบบไทยกรอมข้อพระบาท และฉลองพระองค์ตามสมัยนิยม ทรงแพร่สะพัดทั้ เหตุนี้มีส่วนสำคัญที่ทำให้ทรงพระคำนึงถึงความจำเป็นของการมีเครื่องแต่งกายสำหรับสตรีที่เป็นแบบพิธีแน่นอนเช่นเดียวกับฝ่ายบุรุษ

เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๐๓ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงมีกำหนดการจะต้องโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ ทรงเยือนประเทศต่าง ๆ ในหลายทวีปเป็นระยะเวลาหลายปี จึงทรงพระราชดำริที่จะทรงฉลองพระองค์แบบไทย เพื่อให้ทั่วโลกรู้จักว่าไทยก็มีเครื่องแต่งกายประจำชาติเช่นเดียวกับชาติอื่น ๆ จึงมีพระราชเสาวนีย์ให้ หม่อมหลวงมนิรัตน์ บุณนาค นางสนองพระโอษฐ์ผู้ใหญ่ และคุณอุไร ลืออำรุง ช่างฉลองพระองค์ นำเครื่องแต่งกายของสตรีไทย และเจ้านายสตรีไทยในสมัยโบราณหลายสมัย มาปรับปรุงและออกแบบเป็นเครื่องแต่งกายแบบไทย สำหรับใช้ในงานพิธีและโอกาสต่าง ๆ มากมาย **เครื่องแต่งกายเหล่านี้ได้รับการตั้งตามชื่อพระที่นั่งในพระบรมมหาราชวัง และพระตำหนักหลายองค์ ได้แก่ ไทยจักรี ไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน ไทยดุสิต ไทยจักรพรรดิ ไทยจิตรดา ไทยศิวาลัย และไทยเรณูนคร** ประกอบด้วยชิ้นและเสื้อแขนสั้นและยาวแบบต่าง ๆ ที่มีความงดงาม ความประณีตแตกต่างกันไปตามโอกาสของงาน

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ มีพระราชเสาวนีย์ให้ตัดเย็บชุดไทยเหล่านี้ด้วยผ้าไหมไทยเพื่อเป็นการแนะนำเครื่องแต่งกายแบบไทยและผ้าไหมไทยให้ทั่วโลกรู้จักในทางเดียวกัน ซึ่งพระราชดำรินี้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ผ้าไหมไทยได้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และชุดไทยที่ทรงพระราชดำริขึ้น ซึ่งเดิมเรียกกันว่าชุดไทยพระราชนิยมนั้น ต่อมาก็เป็นที่นิยมของสตรีไทยทั่วไป จนในที่สุดก็กลายเป็นเครื่องแต่งกายประจำชาติของสตรีไทย

ลักษณะการแต่งกาย ชุดไทยพระราชนิยม ทั้ง ๘ ชุด มีดังนี้

๑. ชุดไทยเรือนต้น ใช้ในงานที่ไม่เป็นพิธีการมากนัก และต้องการความสะดวกสบาย
๒. ชุดไทยจิตรลดา เป็นชุดไทยพิธีในเวลากลางวัน
๓. ชุดไทยอมรินทร์ สำหรับงานเลี้ยงรับรองตอนหัวค่ำ
๔. ชุดไทยบรมพิมาน เป็นชุดไทยในงานพิธีตอนค่ำ ต้องคาดเข็มขัด
๕. ชุดไทยจักรี คือ ชุดไทยที่ทันสมัย
๖. ชุดไทยดุสิต สำหรับงานพิธีตอนค่ำ จัดให้สะดวกสำหรับสวมสายสะพายประกอบ
๗. ชุดไทยจักรพรรดิ เป็นชุดแบบไทยแท้ดั้งเดิมที่เคยใช้มาสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์
๘. ชุดไทยศิวาลัย เหมาะสำหรับใช้เวลาที่มีอากาศหนาวเย็น

แบบชุดไทยพระราชนิยม ๘ ชุด

๑. ไทยเรือนต้น คือชุดไทยแบบลำลอง

ใช้ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมมีลายริ้วตามขวาง หรือตามยาว หรือใช้ผ้าเกลี้ยงมีเชิง ตัวชี้นยาวจรดข้อเท้า ป้ายหน้า เลื้อใช้ผ้าสีตามริ้วหรือเชิง สีจะตัดกับชี้น หรือเป็นสีเดียวกันก็ได้ เลื้อคนละท่อนกับชี้น แขนสามส่วนกว้าง พอสบาย ผ่าอก คุมหำเม็ด คอกลมตื้น ๆ ไม่มีขอบตั้ง เหมาะสำหรับใช้แต่งไปในงานที่ไม่เป็นพิธี และต้องการความสบาย เช่น ไปงานกฐินต้น หรือเที่ยวเรือ เทียน้ำตก เป็นต้น

๒. ไทยจิตรลดา คือชุดไทยพิธีกลางวัน

ใช้ผ้าไหมเกลี้ยงมีเชิงหรือเป็นยกดอกทั้งตัวก็ได้ ตัดแบบเลื้อกับชี้น ชี้นยาว ป้ายหน้าอย่างแบบลำลอง เลื้อแขนยาว ผ่าอก คอกลม มีขอบตั้งน้อย ๆ ใช้ในงานที่ผู้ชายแต่งเต็มยศ เช่น รับประมุขของประเทศ ที่มาเยือนเป็นทางการที่สนามบิน หญิงไม่ต้องประดับเครื่องอิสริยาภรณ์แต่เนื้อผ้าควรงดงามให้มากสมโอกาส

๓. ไทยอรมรินทร์ คือชุดพิธีตอนคำ

ใช้ผ้ายกไหมที่มีทองแถม หรือยกทองทั้งตัว เลื้อกับชินแบบนีออนุโลมให้สำหรับผู้ที่ไม่ประสงค์ คาคัดเข้มขัด ผู้มีอายุจะใช้คอกกลมกว้าง ๆ ไม่มีขอบตั้ง และ แขน ๓ ส่วน ก็ได้ เพราะความสวยงามอยู่ที่เนื้อผ้าและ เครื่องประดับที่จะใช้ให้เหมาะสมกับงานเลี้ยงรับรอง ไปดูละครตอนคำ และเฉพาะในงานพระราชพิธีสวนสนาม ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา หญิงประดับเครื่องราช อิศริยาภรณ์

๔. ไทยบรมพิमान คือชุดไทยพิธีตอนคำที่ใช้เข็มขัด

ใช้ผ้าไหมหรือยกทองมีเชิงหรือยกทั้งตัวก็ได้ ตัดแบบติดกัน ชินมีจีบยกข้างด้านหน้ามีชายพก ใช้เข็มขัดไทยคาคัด ตัวเสื้อแขนยาวคอกกลมมีขอบตั้ง ผ่าด้านหลัง หรือด้านหน้าก็ได้ ผ้ามีจีบยาวจรดข้อเท้า แบบนี้เหมาะสำหรับผู้มีรูปร่างสูงบาง สำหรับ ใช้ในงานเต็มยศและครึ่งยศ เช่น งานอุทยานโลโมสร หรืองานพระราชทานเลี้ยงอาหารอย่างเป็นทางการในคืน ที่มีอากาศเย็น ใช้เครื่องประดับสวยงามตามสมควร

๕. ไทยจักรี คือชุดไทยสไบ ใช้ผ้ายกมีเชิง หรือ ยกทั้งตัว

จีนมีจีบยกข้างหน้า มีชายพก ใช้เข็มขัดไทยคาด ส่วนท่อนบนเป็นสไบจะเย็บให้ติดกับจีนเป็นท่อนเดียวกัน หรือจะมีผ้าสไบห่มต่างหากก็ได้ เปิด่าข้างหนึ่ง ชายสไบคลุมไหล่ ทั้งชายด้านหลังยาวตามที่สมควร ความสวยงามอยู่ที่เนื้อผ้า การเย็บ และรูปร่างของผู้สวมใช้เครื่องประดับได้งดงามสมโอกาสในเวลาคำนับ

๖. ไทยดุสิต เป็นเสื้อสำหรับงานพิธีตอนค่ำ

ใช้ผ้ายกใหม่หรือยกทอง อย่างเดียวกับไทยอมรินทร์ ไทยบรมพิมาน และไทยจักรี ตัวจีนยาว มีจีบยกข้างหน้า และชายพกใช้เข็มขัด ผิดกันตรงตัวเสื้อ คือ เป็นเสื้อไม่มีแขน คอด้านหน้าและด้านหลังคว้านกว้าง และต่ำเล็กน้อย ผ่าด้านหลังตัวเสื้อปักเป็นลวดลายด้วยไข่มุก ลูกปัด และเลื่อม ฯลฯ ใช้ในงานพระราชพิธีที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ

๗. ไทยจักรพรรดิ

เป็นแบบไทยแท้แบบหนึ่ง ตัวขึ้นใช้ผ้าไหม หรือยกทองเอาจีบข้างหน้ามีชายพก ห่อแพรจีบ แบบไทยลิตัดกับผ้านุ่งเป็นชั้นที่หนึ่งก่อนแล้ว ใช้ผ้าห่มปกอย่างสตรีบรรดาศักดิ์สมัยโบราณ ห่มทับแพรจีบอีกชั้นหนึ่งใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนด ให้แต่งกายเต็มยศแบบไทยจักรี

๘. ไทยศิवालย์

เป็นแบบไทยแท้ ขึ้นเป็นแบบไทย จักรพรรดิ ใช้ผ้ายกไหมหรือยกทอง เลื่อตัดแบบ แขนยาวคอกลม ผ่าหลัง เย็บติดกับขึ้น คล้ายแบบ ไทยบรมพิมาน ห่มผ้าปกลายไทยอย่างแบบ ไทยจักรพรรดิทับโดยไม่ต้องมีแพรจีบรองพื้น ก่อนใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนดให้แต่งกายเต็มยศ

ชุดพระราชทาน...เครื่องแต่งกายบุรุษไทย

ในฝ่ายบุรุษนั้นได้มีพัฒนาการ ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานรูปแบบฉลองพระองค์ ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงมาเป็นต้นแบบเครื่องแต่งกายประจำชาติสำหรับบุรุษ เรียกเป็นทางการว่า “ชุดพระราชทาน” ใช้ใส่กับกางเกงสากล โดยกำหนดให้มี ๓ แบบ สำหรับใช้ในโอกาสต่าง ๆ กัน คือ เสื้อพระราชทานแขนสั้น เสื้อพระราชทานแขนยาว เสื้อพระราชทานแขนยาวมีผ้าคาดเอว

นับเนื่องมาจนถึงปัจจุบันชุดพระราชทานที่เป็นชุดพระราชทานแก่ทั้งบุรุษและสตรีได้ปรากฏแก่สายตาของชาวโลกให้เป็นที่ประจักษ์ถึงความงดงามของรูปแบบ และเนื้อผ้าที่ทอขึ้นโดยฝีมือคนไทย รวมทั้งความเหมาะสมกับโอกาสแห่งการใช้สอยและสภาพภูมิอากาศ ทำให้ชุดพระราชทานที่ได้พระราชทานแก่ปวงชนชาวไทยนั้น เปรียบได้ดังพระเมตตาแห่งทั้งสองพระองค์ที่ได้ทรงเมตตาส่งเสริมความงดงามแห่งพระราชกรณียกิจของพระองค์ เป็นเครื่องสถิตนภายดังสายพระเมตตาที่มีต่อชาวไทยทุกคน และเป็นเครื่องแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาททั้งสองพระองค์ในทุกครั้งที่สวมใส่

วิวัฒนาการ...การแต่งกายไทย

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ดินแดนอันเป็นประเทศไทยปัจจุบันนี้เมื่อในอดีต บรรพบุรุษไทยตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยในพื้นที่แถบนี้มาหลายพันปีแล้ว จากหลักฐานทางโบราณคดีพบว่าการตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่ทั่วไปทั่วประเทศผู้คนในยุคนั้นมีอารยธรรมและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของภูมิภาค รวมไปถึงงานถึงการทอผ้าจากเส้นใยไหม ฝ้าย กัญชง และป่าน ซึ่งค้นพบหลักฐานทางโบราณคดี เป็นชิ้นส่วนที่ติดอยู่กับเครื่องประดับสำริดที่บ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี และจากแหล่งโบราณคดีอีกหลายพื้นที่

นอกจากนี้ ยังค้นพบแวดินเผาอันเป็นส่วนหนึ่งของอุปกรณ์สาว และปั่นเส้นใย เพื่อใช้ทอผ้าประเภทฝ้าย ไยกัญชง และป่านอีกเป็นจำนวนมาก รวมทั้งพบลูกกลิ้งดินเผาที่มีลวดลายแตกต่างกันไปนับพันนับหมื่นชิ้น ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นว่าลูกกลิ้งเหล่านี้ คือแม่พิมพ์ลวดลายผ้าในอดีต

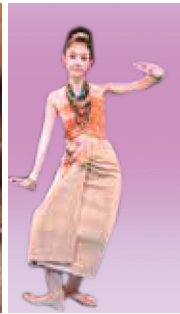
หลักฐานทางโบราณคดีเหล่านี้ จึงเป็นเครื่องยืนยันว่าวัฒนธรรมการทอผ้า ได้มีการกำเนิดและพัฒนาอยู่ในดินแดน อันเป็นประเทศไทยปัจจุบัน มาแล้วหลายพันปี

แวดินเผา สำหรับปั่นด้าย ทำเครื่องนุ่งห่ม

ยุคก่อนไทย : ทวารวดี ศรีวิชัย ลพบุรี

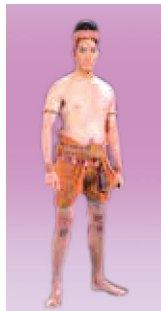
ยุคประวัติศาสตร์ไทย เกิดขึ้นในราวพุทธศักราช ๑๐๐๐ แบ่งได้เป็น ๒ ยุค คือ ยุคก่อนไทย และยุคไทย ในยุคก่อนไทยนั้น ประกอบด้วย กลุ่มวัฒนธรรมจากหลายพื้นที่ คือ กลุ่มวัฒนธรรมทวารวดี ศรีวิชัย และลพบุรี อารยธรรมของทั้ง ๓ กลุ่มนี้ ล้วนแล้วแต่มีแม่บทมาจากประเทศอินเดีย ดังนั้นรูปแบบการแต่งกายในยุคสมัยนี้ จึงมีพื้นฐานมาจากอารยธรรมอินเดียและผสมผสานกับความนิยมในแต่ละกลุ่มวัฒนธรรมของตน เกิดเป็นเอกลักษณ์ของรูปแบบเครื่องแต่งกายที่พบในสมัยนี้

ทวารวดี

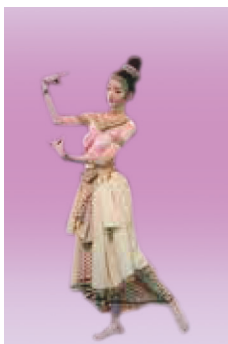
ศรีวิชัย

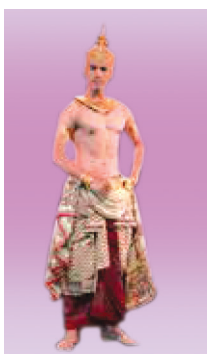
ลพบุรี

ยุคไทย : เชียงแสน สุโขทัย

ยุคไทยเป็นยุคประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้น เมื่อมีกลุ่มวัฒนธรรมที่ใช้รากภาษาไตหรือภาษาไท รวมตัวกันตั้งถิ่นฐานมั่นคงในผืนแผ่นดินนี้ อันประกอบด้วยกลุ่มวัฒนธรรมเชียงแสนและสุโขทัย ในบางครั้งจะรวมเรียกว่า กลุ่มวัฒนธรรมล้านนา โดยได้รับอารยธรรมจากอินเดีย พม่า จีน และอารยธรรมจากอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งปัจจุบันคือประเทศลาว รวมทั้งยังมีวัฒนธรรมเขมรปรากฏอยู่บ้างอย่างประปราย กลุ่มวัฒนธรรมที่ใช้รากภาษาไทยกลุ่มนี้ ถือเป็นแม่บทของวัฒนธรรมล้านนาในปัจจุบัน

เชียงใหม่

สุโขทัย

สมัยอยุธยา

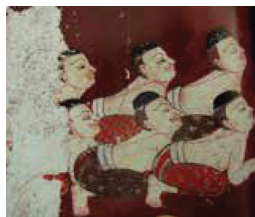
ประมาณ ปี พ.ศ. ๑๘๙๗ อาณาจักรอยุธยา ได้ถือกำเนิดขึ้นบริเวณใกล้ปากแม่น้ำเจ้าพระยา ในช่วงระยะเวลาแรกรูปแบบการแต่งกายยังไม่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนจนกระทั่งราวปี ๒๐๐๐ ลงมา จึงเริ่มค้นพบหลักฐานทางโบราณคดี อันเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นชัดเจนถึงรูปแบบการแต่งกายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตลอดระยะเวลา ๔๑๗ ปี ของกรุงศรีอยุธยา ได้มีเหตุการณ์สำคัญ ๆ เกิดขึ้นอย่างมากมาย ล้วนมีผลต่อรูปแบบการแต่งกายทั้งสิ้น ดังนั้นรูปแบบการแต่งกายของสมัยนี้จึงมีความหลากหลาย และมีผลสืบทอดมาจนถึงสมัยกรุงธนบุรีและต้นกรุงรัตนโกสินทร์ที่ยังคงยึดรูปแบบการแต่งกายตามจารีตนิยมของกรุงศรีอยุธยา ไว้ทุกประการ

อยุธยา

ยุครัตนโกสินทร์ : รัชกาลที่ ๑ - ๔

นับเนื่องจากรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ผ่านมาจนถึงรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ รูปแบบการแต่งกายยังคงเป็นไปตามแบบกรุงศรีอยุธยา เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทั้ง ๒ รัชกาลแรกเสด็จพระราชสมภพตั้งแต่แผ่นดินกรุงศรีอยุธยา และทรงเลื่อมใสดูพระราชโอรสทั้ง รัชกาลที่ ๓ และ ๔ มาด้วยจารีตแบบอยุธยาดั้งเดิม แต่ในช่วงปลายรัชกาลที่ ๔ มีรูปแบบการแต่งกายพัฒนาขึ้นจากเดิม คือ การสวมใส่เครื่องแต่งกายตามแบบตะวันตก เช่น สนับเพลลา และฉลองพระองค์แบบตะวันตก เป็นต้น

รัชกาลที่ ๑ - ๓

รัชกาลที่ ๔

ยุครัตนโกสินทร์ : รัชกาลที่ ๕ - ๖

ครั้นถึงรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ นับเป็นศักราชแห่งการก้าวเข้าสู่รูปแบบการแต่งกายแบบตะวันตกที่ชัดเจนมากขึ้น แต่ก็ยังคงรูปแบบการแต่งกายตามจารีตประเพณีนิยมดั้งเดิมไว้พร้อม ๆ กันไปด้วย จึงถือเป็นยุคสมัยแห่งการผสมผสานการแต่งกายระหว่างตะวันตกและตะวันออกอย่างชัดเจน

ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นยุคที่รับอารยธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ไทยพระองค์แรกที่ทรงจบการศึกษาจากยุโรป รวมทั้งเจ้านายและบุตรหลานของข้าราชการอีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน และการเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ ๑ ด้วย ดังนั้นพระราชานิยมที่เกิดขึ้นในรัชกาลนี้จึงมี ๒ แบบ คือ แนวพระราชานิยมตามแบบอนุรักษนิยม และ แบบสากลนิยม

รัชกาลที่ ๕

รัชกาลที่ ๖

ยุครัตนโกสินทร์ : รัชกาลที่ ๗ - รัชกาลปัจจุบัน

รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร รัชกาลที่ ๘ และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๙ มีอิทธิพลของตะวันตกเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจนประชาชนชาวไทยในภาวะสงครามและหลังสงครามหันไปใช้ผ้าและรูปแบบการแต่งกายตามแบบตะวันตกเพิ่มมากขึ้นจนอาจกล่าวได้ว่ารูปแบบการแต่งกายตามประเพณีนิยมในอดีตของสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปจนเกือบหมดสิ้น

ครั้นถึงรัชกาลปัจจุบัน อิทธิพลการแต่งกายตามแบบตะวันตกก็ยิ่งถาโถมเข้ามาอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยความสนพระราชหฤทัยในปากท้องของราษฎร และศิลปะผ้าไทยของพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ จึงทรงฟื้นฟูผ้าไทยและชุดไทยขึ้นมาอีกครั้ง

รัชกาลที่ ๗
ถึงปัจจุบัน

ชุดไทยพื้นถิ่น

ประเทศไทย มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีความอุดมสมบูรณ์ ทำให้มีผู้คนเข้ามาอาศัยผืนแผ่นดินแห่งนี้มากมาย ทั้งคนพื้นเมืองดั้งเดิม และผู้อพยพโยกย้าย ต่างก็อยู่อย่างมีความสุข ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน จนก่อเกิดเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่น ภายใต้อาณัติความเป็น “ไท” ร่วมกัน ดังต่อไปนี้

ภาคเหนือ

ดินแดนที่มีอารยธรรมรุ่งเรืองมาในอดีต ประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์หลายกลุ่ม เช่น ไทยวน (ล้านนา) กลุ่มไทใหญ่ กลุ่มไทลื้อ กลุ่มชาวลัวะ และกลุ่มพี่น้องไทภูเขา (ชาวเขา) ตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก มีชาติพันธุ์ในภาคเหนือมีการอพยพโยกย้ายลงมาภาคกลาง เพราะเรื่องสงครามและการหาที่ทำกินใหม่ จึงทำให้วัฒนธรรมของชาติพันธุ์ในภาคเหนือปรากฏหลงเหลือในเขตภาคกลาง เช่น ไทยวน ราชบุรี สระบุรี และไทยวน อุตรดิตถ์ และ สุโขทัย เป็นต้น

ภาคอีสาน

ภาคอีสานประกอบด้วยกลุ่มคนลาวดั้งเดิมที่อยู่ในผืนแผ่นดินไทยและกลุ่มที่อพยพเข้ามาเป็นพลเมืองไทยเนื่องจากสงคราม เมื่อครั้งสยามเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าตั้งแต่ พ.ศ. ๒๓๑๐ และตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัชกาลที่ ๕ นั้น มีที่มาจากเขตเมืองใหญ่ๆ ๒ เมือง คือ เมืองเวียงจันทน์ และเมืองหลวงพระบาง

มีการจัดการปกครองออกเป็น ๔ หัวเมืองลาว คือ

๑. หัวเมืองลาวตะวันออก (ศูนย์กลาง : นครจำปาสัก)
๒. หัวเมืองลาวตะวันออกเฉียงเหนือ (ศูนย์กลาง : เมืองอุบลราชธานี)
๓. หัวเมืองลาวฝ่ายเหนือ (ศูนย์กลาง : เมืองหนองคาย)
๔. หัวเมืองลาวฝ่ายกลาง (ศูนย์กลาง : นครราชสีมา)

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๔๓ รัชกาลที่ ๕ ทรงปฏิรูปการปกครองจากเมืองขึ้นแบบโบราณโดยรวมเป็นมณฑลตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วยหลายชาติพันธุ์ เช่น ไทยอีสาน ลาวพวน ภูไท ลาวเขมร (เขมรในถิ่นไทย) เป็นต้น

ภาคกลาง

ตั้งแต่ในอดีตถือได้ว่ามีความสำคัญเพราะเป็นพื้นที่ตั้งของเมืองหลวง ประกอบกับความสมบูรณ์ทางด้านภูมิศาสตร์ ทำให้มีกลุ่มชนต่าง ๆ มากมายที่ใช้เป็นเส้นทางในการเดินทางติดต่อการค้าขายรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ที่อพยพ

ในเวลาสงครามแล้วอยู่กินในพื้นที่อันอุดมสมบูรณ์นี้ โดยที่ไม่กลับภูมิลำเนา เช่น กลุ่มลาวพวนสุโขทัย-หาดเสี้ยว ลาวพวนลพบุรี สระบุรี กลุ่มไทยวนราชบุรี - คุบัว ไทยวนสระบุรี - เส้าไห้ กลุ่มลาวครั่ง - สุพรรณบุรี - อุทัยธานี - ชัยนาท กลุ่มลาวทรงดำ (ลาวโซ่ง) -สุพรรณบุรี - นครปฐม - เพชรบุรี เป็นต้น

ภาคใต้

ในดินแดนภาคใต้ของประเทศไทยถือว่า มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน และเป็นแหล่งที่มีการผสมผสานจากวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น อินเดีย มาเลเซีย จีน และ กลุ่มวัฒนธรรมตะวันตก เป็นต้น ซึ่งเกิดจากภูมิประเทศที่เหมาะสมจะเป็นเมืองท่า จากการเดินทางทะเลขึ้นสู่แผ่นดินใหญ่จุดหนึ่งในดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้เกิดความเจริญทางการค้า ศาสนา และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เช่น กลุ่มภาคใต้พุทธ กลุ่มภาคใต้มุสลิม และกลุ่มภาคใต้จีนมลายู (เปอรานากัน)

การเลือกใช้ผ้าและ การใช้แต่งกายไปในงานโอกาสต่าง ๆ

๑. ไทยเรือนต้น

ใช้ผ้าฝ้าย/ผ้าไหมมีลายริ้ว

ตามขวางหรือยาว/

นุ่งขึ้นยาวจรดข้อเท้า

ใช้แต่งไปในงานไม่เป็นพิธีการ

ต้องการความสบาย

เช่น ไปงานกุฐินต้น เป็นต้น

๒. ไทยจิตรลดา

ใช้ผ้าไหมเกลี้ยง/ยกดอกทั้งตัว/

ขึ้นยาว ป้ายหน้าอย่างแบบลำลอง

ใช้ในงานที่ผู้ชายแต่งเต็มยศ เช่น รับประมุข

ของประเทศที่มาเยือน เป็นต้น

๓. ไทยอมรินทร์

ใช้ผ้ายกใหม่ที่มีทองแกม/
ยกทั้งตัว
ใช้ในงานเลี้ยงรับรอง
และงานพระราชพิธี

๔. ไทยบรมพิมาน

ใช้ผ้ายกใหม่/ยกทอง
มีเชิงหรือยกทั้งตัว
ชั้นมีจีบยกข้างด้านหน้า มีชายพก
ใช้ในงานเต็มยศและครึ่งยศ
เช่น งานพระราชทานเลี้ยง
อย่างเป็นทางการ เป็นต้น

๕. ไทยจกरी

ใช้ผ้ายกมีเชิง/ยกทั้งตัวนุ่งขึ้น
มีจีบยกข้างหน้า
มักใสในงานกลางคืน

๖. ไทยดุสิต

ใช้ผ้ายกไหม/ยกทอง ชิ้นยาว
มีจีบยกข้างหน้า
ใช้ในงานพระราชพิธีที่กำหนด
ให้แต่งกายเต็มยศ

๗. ไทยจักรพรรดิ

ตัวซิ่นใช้ผ้าไหม/ยกทอง
เอาจีบ/ซิ่นข้างหน้ามีชายพก
ใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนด
ให้แต่งกายเต็มยศแบบไทยจักรี

๘. ไทยศิवालย์

ซิ่นเป็นแบบไทยจักรพรรดิ
ใช้ผ้ายกไหม/ยกทอง
นุ่งซิ่นเป็นแบบไทยจักรพรรดิ
ใช้ในโอกาสพิเศษที่กำหนด
ให้แต่งกายเต็มยศ

การกำหนดแบบเสื้อชุดไทย...บุรุษไทย

คนไทยเรามีแบบการแต่งกายของตนเองมาเป็นเวลาช้านาน และได้มีวิวัฒนาการมาเป็นลำดับ โดยได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมของต่างประเทศเข้ามาในรูปแบบของเครื่องแต่งกายด้วย トラバจนปัจจุบันนี้ คนไทยยึดถือแนวการแต่งกายของชาวตะวันตก อันเป็นที่ยอมรับเป็นแนวการแต่งกายของนานาชาติ ซึ่งในบางโอกาสเครื่องแต่งกายสากลบางแบบไม่สู้จะเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศและสภาพแวดล้อมของประเทศไทยนัก สำหรับหญิงไทยนั้นมีชุดไทยพระราชนิยมซึ่งได้ยึดถือแต่งกายเป็นแบบเสื้อชุดไทยอยู่แล้ว ส่วนแบบเสื้อของชายไทย ที่เป็นชุดไทยยังไม่มี

ปัจจุบันนี้ **เสื้อแบบพระราชทาน**เป็นที่นิยมแพร่หลายขึ้น สมควรจะได้กำหนดให้เป็นแบบเสื้อชุดไทยของบุรุษไทย อันจะเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทยต่อไป

แบบเสื้อบุรุษไทย ๓ แบบ

๑. แบบแขนสั้น

เป็นเสื้อคอตั้งสูงประมาณ ๓.๕-๔ ซม. ตัวเสื้อเข้ารูปเล็กน้อย และผ่าอกตลอดมีสากกว้างประมาณ ๓.๕ ซม. ขลิบรอบคอและสาบอก ปลายแขนลิบหรือพับแล้วขลิบที่รอยเย็บ ติดกระดุม ๕ เม็ด กระดุมมีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุหุ้มด้วยผ้าสีเดียวกันหรือคล้ายคลึงกับเสื้อ กระเป๋านมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีให้เป็นกระเป๋าจาะข้างละ ๑ กระเป๋า อยู่สูงกว่าระดับกระดุมเม็ดสุดท้ายเล็กน้อย ขอบกระเป๋ามีขลิบชายเสื้ออาจจะผ่ากันตึง เส้นรอยตัดต่อมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีให้เดินจักรทับตะเข็บ

๒. แบบแขนยาว

เป็นเสื้อคอตั้งสูงประมาณ ๓.๕ - ๔ ซม. ตัวเสื้อเข้ารูปเล็กน้อย ฝวอกตลอด มีสากกว้างประมาณ ๓.๕ ซม. ขลิบรอบคอและสากอก ติดกระดุม ๕ เม็ด กระดุมมีลักษณะเป็น รูปกลมแบนทำด้วยวัสดุหุ้มด้วยผ้าสี เดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับเสื้อกระเป๋าน มีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีให้เป็นกระเป๋าจางข้างซ้าย ๑ กระเป๋า กระเป๋าล่างเป็น กระเป๋าจางข้างละ ๑ กระเป๋า อยู่สูงกว่า ระดับกระดุมเม็ดสุดท้ายเล็กน้อย ขลิบที่ขอบแขนเสื้อตัดแบบเสื้อสากล ปลายแขนเย็บทาบด้วยผ้าชนิดและ สีเดียวกันกับตัวเสื้อ กว้างประมาณ ๔ - ๕ ซม. โดยเริ่มจากตะเข็บด้านใน อ้อมด้านหน้า ไปสิ้นสุดเป็นปลายมน ทับตะเข็บด้านหลังชายเสื้อ อาจผ่า กันตึง เส้นรอยตัดต่อมีหรือไม่มีก็ได้ ถ้ามีให้เดินจักรทับตะเข็บ

๓. แบบแขนยาวคาดเอว

ตัวเสื้อมีลักษณะ
เดียวกับแบบที่ ๒ แต่มี
ผ้าคาดเอว ขนาดกว้างยาว
ตามความเหมาะสม
สีกลมกลืน หรือตัดกับ
สีของเสื้อ ผูกเงื่อนแน่น
ทางซ้ายมือของผู้สวมใส่

ชนิดของผ้า

เสื้อชุดไทยนี้ควรเลือกใช้ผ้าตามความเหมาะสม และควรเป็นผ้าที่ทำในประเทศไทย สีเรียบจาง หรือมีลวดลายสุภาพ ตามความเหมาะสมกับโอกาสในการสวมใส่

แบบและโอกาสในการสวมใส่

เสื้อชุดไทยนี้ให้ใช้ควบคู่กับกางเกงสีสุภาพ หรือสีเดียวกันกับเสื้อ โดยให้ใช้แทนชุดสากลนิยม หรือเสริมเพิ่มเติมจากชุดสากลนิยมได้ทุกโอกาส แต่มิใช่เป็นการทดแทนชุดสากลนิยมโดยสิ้นเชิง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ชุดไทยแขนสั้น ใช้สีเรียบจาง หรือมีลวดลายสุภาพ ในโอกาสธรรมดาทั่วไป หรือในการปฏิบัติงาน หรือในการปฏิบัติงาน หรือในโอกาสพิธีการกลางวัน และอาจใช้สีเข้มได้ในโอกาสพิธีการเวลากลางคืน

๒. ชุดไทยแขนยาว ใช้สีเรียบจาง หรือมีลวดลายสุภาพ ในโอกาสพิธีการเวลากลางวัน และอาจใช้สีเข้มในโอกาสพิธีการเวลากลางคืนได้

๓. ชุดไทยแขนยาวคาดเอว ใช้ในโอกาสพิธีการที่สำคัญมาก ๆ

๔. โอกาสงานศพ ให้ใช้เสื้อแขนสั้นหรือแขนยาวสีขาว กางเกงสีดำหรือสีขาวทั้งชุด หรือสีดำทั้งชุด กรณีใช้เสื้อชุดไทยแขนยาวสีขาวหรือสีดำให้ติดแขนทุกซีกด้วย (เสื้อชุดไทยแขนสั้นไม่ต้องติดแขนทุกซีก)

ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นในจังหวัดต่างๆ

ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคเหนือ

ชุดชาติพันธุ์ไต
จ.แม่ฮ่องสอน

ชุดล้านนา
ไทยโยนก
จ.ลำปาง

ชุดผ้าทอ
ลายน้ำไหล
จ.น่าน

ชุดไทยลื้อ
จ.พะเยา

ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุดผ้ามัดหมี่
ลายหมากเบ็ง
จ.บึงกาฬ

ชุดไทยอีสาน
ผ้าถุงสั้น
จ.ขอนแก่น

ชุดผู้ไท
กาฬสินธุ์
จ.กาฬสินธุ์

ชุดชาติพันธุ์
ไทยกูย
(ส่วยเลี้ยวช้าง)
จ.สุรินทร์

ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคกลาง

ชุดลาวครั่ง
บ้านกุดจอก
จ.ชัยนาท

ชุดชาติพันธุ์
ไทยทรงดำ
จ.นครปฐม

ชุดชาติพันธุ์
รามัญ
เกาะเกร็ด
จ.นนทบุรี

ชุดชาติพันธุ์
ไทยพวน
จ.นครนายก

ตัวอย่างชุดแต่งกายพื้นถิ่นภาคใต้

ชุดบานง
จ.ปัตตานี

ชุดผ้าบาติก
จ.พัทลุง

ชุดชาติพันธุ์
บาป้า
เพอรานากัน
จ.ภูเก็ต

ชุดผ้าทอ
เกาะยอ
จ.สงขลา

ข้อมูลผ้าไหม

ข้อมูลจากกรมหม่อนไหม

ตาราง จำนวนผู้ปลูกหม่อน เลี้ยงไหมและผู้ทอผ้าไหม รวม ๑๑๖,๒๕๐ ราย

ภาค	ไหมหัตถกรรม (ไหมไทยพื้นบ้าน/ไหมไทยลูกผสม)			ไหมอุตสาหกรรม			ผู้ทอผ้าไหม และทำ ผลิตภัณฑ์จาก ผ้าไหมที่ไม่ได้ ปลูกหม่อน เลี้ยงไหมเอง (ราย)
	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูก หม่อน (ไร่)	ปริมาณ เส้นไหม ที่ผลิตได้ (กก.) ต่อปี	จำนวน เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ปลูก หม่อน (ไร่)	ปริมาณ รังไหม (กก.) ต่อไป	
ภาคเหนือ	๖๕๙	๙๖๒.๕	๔,๑๙๔	๕๗๑	๔,๖๕๕	๓๘๖,๑๖๖	๙๑๙
ภาคอีสาน ตอนบน	๒,๒๖๙	๑,๔๑๗.๘	๕,๖๓๙	๗๑๙	๔,๒๙๑	๒๗๖,๒๙๑	๔,๘๔๓
ภาคอีสาน ตอนกลาง	๒๔,๕๐๘	๑๕,๖๒๐.๘	๑๐๕,๕๖๓	๘๗๗	๔,๕๖๑	๓๑๘,๗๔๓	๑๕,๔๑๕
ภาคอีสาน ตอนล่าง และภาคกลาง บางส่วน	๔๓,๘๙๕	๒๐,๗๕๙.๔	๑๗๐,๐๔๒	๑๗๕	๗๑๔	๔๒,๒๐๐	๒๐,๒๐๒
ภาคใต้และ รวมภาคกลาง บางส่วน	๒๙๙	๘๐๙.๘	๒,๓๓๒	๑๙๐	๑,๒๙๙	๗๙,๑๘๒	๗๒๙
รวม	๗๑,๖๓๐	๓๙,๕๗๐.๒	๒๘๗,๗๗๑	๒,๕๕๒	๑๕,๕๒๐	๑,๑๐๒,๕๘๒	๔๒,๑๐๘

หมายเหตุ : เกษตรกรบางรายปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและทอผ้าด้วย, จำนวนเกษตรกรไหมหัตถกรรม และไหมอุตสาหกรรม แยกกลุ่มเป้าหมายกันชัดเจน, รังไหม ๗๗ กก. ได้เส้นไหม ๑ กก.

ที่มาข้อมูล : กรมหม่อนไหม ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

ผลการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรม	พื้นที่	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
๑. การจัดกิจกรรม รณรงค์	๑.๑ ขอความร่วมมือส่งเสริม สนับสนุน การใช้ผ้าไทยและผลิตภัณฑ์จาก ผ้าไทยไปยังผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร โดยเชิญชวน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน แต่งกายผ้าไทย เช่น ผ้าพื้นเมือง ผ้าฝ้าย ผ้าทอมือ และผ้าไหมในงาน พิธีการและในโอกาสสำคัญต่างๆ แทนการแต่งกายด้วยชุดสากล ตามความเหมาะสม	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
	๑.๒ ขอความร่วมมือแต่งกายผ้าไทย ไปยังปลัดกระทรวง โดยเชิญชวน ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ ในหน่วยงานแต่งกายผ้าไทย ในวันทำการวันหนึ่งวันใดในสัปดาห์ ในงานพิธีการและในโอกาสสำคัญ ต่างๆ แทนการแต่งกายด้วยชุดสากล ตามความเหมาะสม	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
	๑.๓ รณรงค์ให้ประชาชนสวมใส่ผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง เข้าวัดทำบุญในวันพระ วันสำคัญๆ งานประเพณี และงาน เทศกาลต่างๆ รวมทั้งสร้างเครือข่าย ทางสังคม (Social Media) เช่น เว็บไซต์ Facebook Instagram เป็นต้น	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม

ที่		กิจกรรม	พื้นที่	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
		๑.๔ ขอความร่วมมือในหน่วยงาน ในส่วนภูมิภาคจัดตลาดนัดผ้าไทย และผลิตภัณฑ์จากผ้าไทย ตามสถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศ เช่น ศาลากลางจังหวัด ห้างสรรพสินค้า สถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๑.๕ ร่วมกับสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น จัดการประชุม สัมมนาารณรงค์การใช้ผ้าไทย ณ จังหวัดขอนแก่น มีผู้เข้าร่วมงาน ประกอบด้วย ข้าราชการ จาก สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผู้แทนสถาบันการศึกษาทุกระดับ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเครือข่าย ภาคเอกชน เครือข่ายผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม สื่อมวลชน และผู้สนใจทั่วไป	จ.ขอนแก่น	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม และสำนักงาน ปลัดกระทรวง วัฒนธรรม
		๑.๖ จัดชุดผ้าไทยพร้อมพัฒนาพื้นที่ เพื่อเป็นจุดถ่ายภาพไว้ให้บริการแก่ นักท่องเที่ยวตามพิพิธภัณฑ์และ โบราณสถาน ที่เป็นที่ยินม	พิพิธภัณฑ์ และโบราณ สถานที่ เป็นที่ยินม	กรมศิลปากร
		๑.๗ จัดกิจกรรม แต่งชุดผ้าไทยเข้าชม พิพิธภัณฑ์ และโบราณสถาน ที่อยู่ ภายใต้การดูแลของกระทรวง วัฒนธรรม ฟรี พร้อมรับของที่ระลึก และลุ้นรับรางวัลจากกระทรวง วัฒนธรรม	ทั่วประเทศ	กรมศิลปากร

ที่		กิจกรรม	พื้นที่	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
		๑.๘ จัดงานเทศกาลที่นำเรื่องผ้าไทย มาเผยแพร่และส่งเสริมให้เห็นเป็น รูปแบบ เช่น งานสงกรานต์ต์เมษา ผ้าขาวม้ารวมไทย สงกรานต์ต์เมษา ผ้าขาวม้ายกสยาม เป็นต้น	กรุงเทพ มหานคร	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๑.๙ จัดงานมหกรรมผ้าไทยเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม ราชินีนาถ	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๑.๑๐ จัดขบวนแห่แต่งกายชุดผ้าไทย และจัดสาธิตการทอผ้าไทยในงาน ฉลองกรุงรัตนโกสินทร์	กรุงเทพ มหานคร	สำนักงานปลัด กระทรวง วัฒนธรรม
		๑.๑๑ จัดงานผ้าไทยสัญจร เช่น การาวาน ผ้าไทยในการประชุมคณะรัฐมนตรี สัญจร	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
๒	การประชาสัมพันธ์	๒.๑ ผลิตรายการโทรทัศน์ “รายการ สืบสานใย ผ้าไทย-อาเซียน โดยถ่ายทำจากแหล่งผลิตผ้า ในประเทศไทยและประเทศสมาชิก อาเซียน จำนวน ๑๐ ประเทศ และ ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ โมเดิร์นไนน์ ทุกวันพฤหัสบดีระหว่าง เวลา ๒๐.๓๐-๒๑.๓๐ น. ออกอากาศ เมื่อเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๒.๒ จัดประกวดการออกแบบผ้าไทย ผ่านรายการทางสถานีโทรทัศน์	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม

ที่		กิจกรรม	พื้นที่	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
		๒.๓ ผลิตสื่อ สารคดีเทคนิคการทอผ้า ในประเทศไทย เพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรม ราชินีนาถ ได้แก่ เทคนิคการล้วง ยกจก มัดหมี่ จกและขีด (ผ้าแพรวา)	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๒.๔ จัดพิมพ์หนังสือ “นามสงเคราะห์ ผู้ประกอบการเกี่ยวกับผ้าไทย” ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ	ทั่วประเทศ	สำนักงานปลัด กระทรวง วัฒนธรรม
		๒.๕ การให้สัมภาษณ์ของผู้บริหาร กระทรวงวัฒนธรรมในการส่งเสริม การใช้ผ้าไทย	สื่อต่างๆ	ทุกหน่วยใน กระทรวง วัฒนธรรม
๓.	การยกย่อง เชิดชูเกียรติ	๓.๑ การยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคล/ ชุมชน/หน่วยงาน/องค์กร/สถาบัน ที่ให้การอนุรักษ์ สืบสาน ถ่ายทอด เผยแพร่มรดกภูมิปัญญาผ้าไทย	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๓.๒ ยกย่องบุคคลที่สวมใส่ผ้าไทย อย่างสม่ำเสมอจนเป็นเอกลักษณ์ และโดดเด่นจนเป็นที่ประจักษ์	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
๔.	การศึกษาวิจัย/ อุดหนุน	๔.๑ การให้บสนับสนุนชุมชนในการ สืบทอดการทอผ้าที่ได้รับการ ประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภูมิปัญญา	กรุงเทพ มหานคร	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม
		๔.๒ ให้บสนับสนุนการวิจัยและ เก็บข้อมูลและจัดประชุม เผยแพร่ องค์ความรู้มรดกภูมิปัญญาผ้าไทย	ทั่วประเทศ	กรมส่งเสริม วัฒนธรรม

ข้อมูลงานวิจัยผ้า

ผ้าไทดำกับการอพยพ : กรณีตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างการย้ายถิ่นกับความเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม	มนู อุดมเวช, สุนันท์ อุดมเวช, ปราณี ชุ่มน้อย, อบอวล หกสุวรรณ
การทอผ้าไหมลายচিত : ศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นอีสาน	สุนิสิต สุขิตานนท์, เกศินี นิสสัยเจริญ, มยุรี จินตรักษ์, กอบกุล มั่งมีศรี, บุญส่ง ทองเชื่อม
ผ้าย้อมคราม “จุ่มหม่อนิล” : ศึกษาเฉพาะกรณีบ้านสังข่า ตำบลบ้านธาตุ อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี	มยุรี จินตรักษ์, กอบกุล มั่งมีศรี, บุญส่ง ทองเชื่อม, จิราวุธ พลมณี, สุนิสิต สุขิตานนท์
ความสัมพันธ์ระหว่างลวดลายที่ปรากฏบนผ้าพิมพ์กับหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี : กรณีศึกษาเฉพาะผ้าพิมพ์ในพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร	กฤษฎา พิณศรี, พชรินทร์ สุขประมุข, ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง
ชีวิต ศรัทธา และผืนผ้า : การสืบทอดความรู้เรื่องผ้าทอ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่	เครือมาศ วุฒิการณ
ผ้ามัดหมี่ : อารยธรรมของชาวไทยพวนบ้านหมี่	ทิพวัลย์ คำคง
การทอผ้าไหมที่บ้านกาด อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ : ประวัติและพัฒนากการตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๕๓ - พ.ศ. ๒๕๒๔	นฤมล ศรีกิจการ

การทำสไลด์เทป เรื่อง เทคนิคการผลิต ผ้าลายขิด ของบ้านนาข่า อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี	พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด, เดชา ศิริภาชน์, วัชรินทร์ ศรีรักษา, สันติชัย ศรีโพธิ์
การทำสไลด์เทปเรื่องเทคนิคการผลิต ผ้าไหมแพรวาจังหวัดกาฬสินธุ์	วัชรินทร์ ศรีรักษา, พงษ์ศักดิ์ ยวงสะอาด, สันติชัย ศรีโพธิ์, เดชา ศิริภาชน์
การผลิตผ้าไหมของชาวพื้นเมืองที่พูด ภาษาเขมรในอีสานตอนใต้	ณรงค์ฤทธิ์ โสภา, ไพรัตน์ อนุพันธ์, มนัทยา หงษ์แก้ว, ยุวดี อึ้งศรีวงษ์
การศึกษาผ้าทออำเภอ นครไทย จังหวัดพิษณุโลก	อำนาจพร สุนทรสมัย
การศึกษาผ้าโบราณ สมัยอยุธยา ตอนปลาย ถึง รัตนโกสินทร์ตอนต้น จากผ้าห่อคัมภีร์	จิราภรณ์ อธิษะนา
การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการ แต่งกายของชาวไทลื้อ	จารุวรรณ ขำเพชร, อติพันธ์ สำเนียง
ความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้า จกราชบุรี	ลักขณา ธนาวรรณกิจ
ความเชื่อและสัญลักษณ์เกี่ยวกับผ้า ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยกูย	อัจฉรา ภาณุรัตน์, เครือจิต ศรีบุญนาถ, สุจิตรา บานแย้ม
ผ้ากับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ไท - ลาว สายเมืองอุบล	สุนัย ณ อุบล และคณะ
ผ้าจก (กลุ่มลาวคั่งบ้านกุดจอก ชัยนาท- บ้านทับผึ้งน้อย สุพรรณบุรี)	กมลลา กองสุข

ผ้าขาวโสร่ง : ศึกษากรณีชาวโล้ อำเภอคงหลวง จังหวัดมุกดาหาร และอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ทรงคุณ จันทจร, พิสิฐภัฏ บุญไชย, แสงเพชร สุพร
ผ้าทอกับวิถีชีวิตชาวไทย	วรรณา วุฒทะกุล, ยุรารัตน์ พันธุ์ยุรา
ผ้าทอชาวโย้ย อำเภอพังโคน และ อำเภอมารวิชัย จังหวัดสกลนคร	อนันต์สิทธิ์ ชามาศย์, กิตติรัช พงษ์สิทธิศักดิ์, กิตติมา นวลจันทร์
ผ้าทอมือ : ความสัมพันธ์ระหว่าง พิธีกรรมและความเชื่อในประเพณีของ ชาวอีสาน	ไพรัตน์ อนุพันธ์
ผ้าทอมือในวิถีชีวิตของชาวผู้ไท : กรณีศึกษาในเขตอำเภอขามแก่น และ อำเภอเสนาณรงค์ จังหวัดอุบลราชธานี	โสภิตา ยงยอด
ผ้าทอลาวครั้ง	ธารา ชีสแมน
ผ้านุ่ง : ข้อสังเกตเกี่ยวกับผ้าทอมือใน ประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน	สุมาลย์ ไทมัส
ผ้าลาว : การอพยพเคลื่อนย้ายของ วัฒนธรรมผ้าจากลุ่มแม่น้ำโขงสู่ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา	สุวิมล วัลย์เครือ, ชนิตา ตั้งถาวรสิริกุล
ผ้าสามกษัตริย์และผ้าไหมหางกระรอก	ไพรัตน์ อนุพันธ์
ผ้าและการทอผ้าของผู้หญิงอีสาน : การวิเคราะห์และตีความหมาย ทางมานุษยวิทยา	สุรียา สมุทคุปต์, พัฒนา กิติอาษา, นันทิยา พุทธะ

ผ้าและการสืบทอดความรู้เรื่องผ้า : กรณีศึกษาเกาะเหลียงโปวในพื้นที่จังหวัด กาญจนบุรี ราชบุรี และสุพรรณบุรี	พระอบ นมะมาตร, อัญชัน สวัสดิโอ, ระเปียบ สุภวรี, โกวิท แก้วสุวรรณ
ผ้าไทยอู่ : ศึกษากรณีชาวไทยอู่ บ้านแขงบาตาล ตำบลแขงบาตาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์	ทัศนีย์ บัวระภา, พิมเสน บัวระภา, วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม
ผ้าไทแดงแห่งชำเหนือ : ศิลปะอัน ยอดเยี่ยมแห่งการตำหูกทอไหม เก็บดอกดวงและลวดลาย	วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม, โพไซ สนนะลาด, แอนจุลี สารสิทธิยศ, จารุวรรณ พรหมวัง ข้าเพชร
ผ้าไทใหญ่จากมาวโหล่งสู่ล้านนากับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม	เรณู อรรถฐาเมศร์, ชายชื่น คำแดงยอดไธ
พัฒนาการการผลิตและบทบาท ทางสังคมของผ้าไหมสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่	วัลลภ ทองอ่อน
พัฒนาการผ้าหม้อห้อมเมืองแพร่	รวิญา พนาฤกษ์ไพร, จารุวรรณ ข้าเพชร
วงจรศัพทในวัฒนธรรมการทอผ้า ของไทยพวน	สุพัตรา จิรนนทนาภรณ์
ศึกษาลายผ้าไทยในท้องถิ่นทางภาคใต้ อันเนื่องมาจากลวดลายและสีสันทนพื้น ผ้าไทพื้นเมืองในภาคกลาง	ชนิษฐา ตันติพิมล, สุวิมล สฤลเดช พงศ์ศิริ นาคพงศ์
เครื่องมือปั่นด้ายและทอผ้าพื้นเมือง ของชนกลุ่มน้อยในภาคกลาง ของประเทศไทย	สุมาลย์ กุศลสารทูล

เทคนิคการผลิตหมอนชนิดแบบครบวงจรของหมู่บ้านศรีฐาน อำเภอป่าต้ว จังหวัดยโสธร	วัชรินทร์ ศรีรักษา, พงษ์ศักดิ์ ยางสะอาด, เดชา ศิริภาณณ์, สันติชัย ศรีโพธิ์
เทคนิคดั้งเดิมและการพัฒนาของการทอและการใช้ผ้าไหมใน วิถีชีวิตของคนชาติพันธุ์ไทยเขมร	อัจฉรา ภาณุรัตน์, วารุณี สุวรรณานนท์, เครือจิต ศรีบุญนาค
เส้นใยกัญชง -เส้นใยที่เกี่ยวพันกับอดีต	แพทริเซีย แนนหนา
โธตี สำหรับ และผ้าปูม	อินทิรา ซาฮีร์
กระบวนการทอผ้ามัดหมี่สองทาง “อัมปรม” ของชาวสุรินทร์	อัจฉรา ภาณุรัตน์, ธนพร เวทย์ศิริยานนท์, กรรณิการ์ จินากุล

หมายเหตุ : ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กลุ่มงานวิจัยผ้า

โครงการสำรวจผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ในสถานศึกษา ปี พ.ศ. ๒๕๕๙

กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ดำเนินการสำรวจผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา เพื่อรณรงค์ส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกให้เยาวชน ประชาชน ได้เห็นความสำคัญในคุณค่าของวัฒนธรรมไทย การอนุรักษ์เอกลักษณ์ของชาติโดยการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง พร้อมทั้งส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนหันมานิยมการแต่งกายผ้าไทยในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม โดยขอความอนุเคราะห์สำนักงานวัฒนธรรม ดำเนินการสำรวจการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ในส่วนภูมิภาค สำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมวัฒนธรรม เป็นผู้ดำเนินการ ในส่วนภูมิภาคได้รับแบบสำรวจฯ จำนวน ๗๖ จังหวัด ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๖๒ แห่ง สรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

๑. ข้อมูลสถานศึกษา

ตารางที่ ๑ ร้อยละและจำนวนของระดับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ระดับประถมศึกษา	๑๑,๐๒๘	๗๔.๖๗
๒. ระดับมัธยมศึกษา	๓,๔๔๐	๒๓.๒๙
๓. ระดับอาชีวศึกษา	๒๑๓	๑.๔๔
๔. ระดับอุดมศึกษา	๘๘	๐.๖๐
รวม	๑๔,๗๖๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๑ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษา จำนวน ๑๑,๐๒๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๖๗ รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๓,๔๔๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๙ และเป็นระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๒๑๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๔ ตามลำดับ

๒. การส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา

๒.๑ ช่วงระยะเวลาของการส่งเสริมผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง

ตารางที่ ๒ ร้อยละและจำนวนช่วงระยะเวลาของการส่งเสริมผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง

ช่วงระยะเวลา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ไม่เกิน ๑ ปี	๗๗๘	๕.๒๗
๒. ระหว่าง ๑-๓ ปี	๓,๒๐๒	๒๑.๖๘
๓. ระหว่าง ๓-๕ ปี	๒,๒๔๗	๑๕.๒๑
๔. ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป	๘,๓๖๙	๕๖.๖๕
๕. ไม่ตอบ	๑๗๕	๑.๑๙
รวม	๑๔,๗๖๙	๑๐๐

จากตารางที่ ๒ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่มีช่วงระยะเวลาในการส่งเสริมผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป จำนวน ๘,๓๖๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๗ และรองลงมา ระหว่าง ๑-๓ ปี จำนวน ๓,๒๐๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๘ และระหว่าง ๓-๕ ปี จำนวน ๒,๒๔๗ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๒๑ ตามลำดับ

๒.๒ ระดับการศึกษาของการส่งเสริมผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป

ตารางที่ ๓ ร้อยละและจำนวนการส่งเสริมผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษา	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ระดับประถมศึกษา	๖,๒๔๘	๗๔.๖๗
๒. ระดับมัธยมศึกษา	๑,๙๔๗	๒๓.๒๙
๓. ระดับอาชีวศึกษา	๑๒๐	๑.๔๔
๔. ระดับอุดมศึกษา	๕๐	๐.๖๐
รวม	๘,๓๖๗	๑๐๐

จากตารางที่ ๓ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไปส่วนใหญ่เป็นระดับประถมศึกษาจำนวน ๖,๒๔๘ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๖๗ และรองลงมา ระดับมัธยมศึกษา จำนวน ๑,๙๔๗ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๒๙ และระดับอาชีวศึกษา จำนวน ๑๒๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๔ ตามลำดับ

๒.๓ การแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง

ตารางที่ ๔ ร้อยละและจำนวนการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

การแต่งกาย	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ทุกวัน	๙๘	๐.๕๐
๒. ๑ วัน/สัปดาห์	๑๑,๖๐๓	๕๙.๔๙
๓. ทุกวันสำคัญ	๕,๖๕๐	๒๘.๖๗
๔. อื่น ๆ (ตามเทศกาลหรือวันสำคัญ)	๒,๑๕๓	๑๑.๐๔
รวม	๑๙,๕๐๔	๑๐๐

จากตารางที่ ๔ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่แต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ๑วัน/สัปดาห์ จำนวน ๑๑,๖๐๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๔๙ และรองลงมา แต่งทุกวันสำคัญ จำนวน ๕,๖๕๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๖๗ และอื่น ๆ (เวลามีกิจกรรม วันสำคัญต่าง ๆ) จำนวน ๒,๑๕๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๐๔ ตามลำดับ

๒.๔ กลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง

ตารางที่ ๕ ร้อยละและจำนวนกลุ่มเป้าหมายในการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

กลุ่มเป้าหมาย	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ทั้งสถานศึกษา	๑๐,๕๔๒	๖๔.๐๖
๒. เฉพาะนักเรียน/นักศึกษา	๗๔๒	๔.๕๑
๓. เฉพาะครู/อาจารย์/บุคลากร	๔,๔๑๒	๒๖.๘๑
๔. ตามความสนใจของกลุ่มเป้าหมาย	๔๕๔	๒.๗๖
๕. อื่นๆ (อนุบาล/ประชาชน)	๓๐๖	๑.๘๖
รวม	๑๖,๓๘๕	๑๐๐

จากตารางที่ ๕ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่มีแต่งผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ทั้งสถานศึกษา จำนวน ๑๐,๕๔๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๐๖ และรองลงมา แต่งเฉพาะครู/อาจารย์/บุคลากร จำนวน ๔,๔๑๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๑ และเฉพาะนักเรียน/นักศึกษา ๗๔๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๔.๕๑ ตามลำดับ

๒.๕ แหล่งที่มาของงบประมาณในการส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา

ตารางที่ ๖ ร้อยละและจำนวนแหล่งที่มาของงบประมาณในการส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทย หรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

แหล่งงบประมาณ	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. สถานศึกษา/หน่วยงานภาครัฐ	๑,๙๓๙	๘.๑๑
๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๓๘	๐.๑๖
๓. องค์กรเอกชน	๔๓	๐.๑๘
๔. เงินบริจาค/กองทุน	๒๐๓	๐๐.๘๕
๕. ครู/อาจารย์/บุคลากร ชื้อเอง	๑๒,๘๑๒	๕๓.๕๗
๖. นักเรียน/นักศึกษา ชื้อเอง	๘,๘๘๓	๓๗.๑๔
รวม	๒๓,๙๑๘	๑๐๐

จากตารางที่ ๖ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่ ครู/อาจารย์/บุคลากร ชื้อเอง จำนวน ๑๒,๘๑๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๕๗ และรองลงมา นักเรียน/นักศึกษา ชื้อเอง จำนวน ๘,๘๘๓ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๓ และสถานศึกษา/หน่วยงานภาครัฐ จำนวน ๑,๙๓๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๑ ตามลำดับ

๒.๖ แหล่งผลิตผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองของสถานศึกษา

ตารางที่ ๗ ร้อยละและจำนวนแหล่งผลิตผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองของสถานศึกษา

แหล่งผลิตผ้าไทย	จำนวน	ร้อยละ
๑. ภายในจังหวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่	๑๐,๑๒๒	๗๕.๗๖
๒. ภายในภูมิภาคที่สถานศึกษาตั้งอยู่	๒,๔๓๖	๑๘.๒๓
๓. อื่น ๆ (ตามภูมิลำเนาของบุคลากร)	๘๐๒	๖.๐๑
รวม	๑๓,๓๖๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๗ สถานศึกษาที่มีการส่งเสริมการส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าไทย หรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่จัดหาแหล่งผลิตผ้าภายในจังหวัดที่สถานศึกษาตั้งอยู่ จำนวน ๑๐,๑๒๒ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๗๖ และรองลงมา ภายในภูมิภาคที่สถานศึกษาตั้งอยู่ จำนวน ๒,๔๓๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒๓ และอื่นๆ ตามภูมิลำเนาของบุคลากร จำนวน ๗๘๙ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๑ ตามลำดับ

๒.๗ ประเภทของผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองที่ได้รับความนิยมของสถานศึกษา

ตารางที่ ๘ ร้อยละ และจำนวนประเภทของผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองของสถานศึกษา

ประเภทของผ้า	จำนวน (แห่ง)	ร้อยละ
๑. ผ้าไหม	๔๖	๒๒.๖๖
๒. ผ้าฝ้าย	๕๐	๒๔.๖๓
๓. ผ้าซิ่น	๑๒	๕.๙๑
๔. ผ้าขาวม้า	๑๒	๕.๙๑
๕. ผ้ามัดหมี่	๘	๓.๙๔
๖. ผ้าจก	๖	๒.๙๖
๗. ผ้าซิด	๒	๐.๙๙
๘. ผ้าย้อมคราม	๖	๒.๙๖
๙. ผ้ายก	๒	๐.๙๙
๑๐. ผ้าหม้อห้อม	๖	๒.๙๖
๑๑. ผ้าปาเต๊ะหรือบาติก	๒๔	๑๑.๘๒
๑๒. ผ้าไหมพัตร	๔	๑.๙๗
๑๓. ผ้าพื้นเมือง	๑๐	๔.๙๓
๑๔. ผ้าลายดอก	๑๐	๔.๙๓
๑๕. ผ้าแพรวา	๒	๐.๙๙
๑๖. ผ้าลูกไม้	๓	๑.๔๘
รวม	๒๐๓	๑๐๐

จากตารางที่ ๘ สถานศึกษาที่มีการแต่งกายด้วยผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมือง ส่วนใหญ่ ใช้ผ้าฝ้าย จำนวน ๕๐ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๖๓ และผ้าไหม จำนวน ๔๖ แห่ง คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๖ ตามลำดับ

พลเอกธนะศักดิ์ ปฏิมาประกร รองนายกรัฐมนตรี
มอบเกียรติบัตรและรางวัลให้สถานศึกษาที่ร่วมโครงการณรงค์ส่งเสริมการใช้ผ้าไทย

แนวทางการส่งเสริม การใช้ผ้าไทยในปัจจุบัน

๑. ขอความร่วมมือเชิญชวนหน่วยงาน สถาบันต่างๆ และประชาชนทั่วไปสวมใส่ผ้าไทย พร้อมกันทั่วประเทศ ตลอดเดือนสิงหาคม โดยเฉพาะทุกวัน ที่ ๑๒ สิงหาคม ของทุกปี

๒. ขอความร่วมมือสื่อต่างๆ ในการรณรงค์ผ้าไทย

๓. จัดกิจกรรมให้รางวัลยกย่องหน่วยงาน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนสถานศึกษา ดีเด่นในการส่งเสริมการใช้ผ้าไทย

๔. ขอความร่วมมือให้นักแสดง นักร้อง และ คนที่มีชื่อเสียงในสังคม แต่งกายผ้าไทยเพื่อเป็น แบบอย่าง ในงานพิธีการหรือในโอกาสสำคัญๆ

๕. ขอความร่วมมือบริษัทห้างร้านให้ส่วนลด ในสินค้าและบริการแก่ผู้แต่งกายด้วยผ้าไทย หรือชุดไทย และนุ่งซิ่น ใส่เสื้อผ้าขาวม้า เป็นต้น

เหตุผลที่ผ้าไทย คนไม่นิยม

๑. ผ้าไหม คูแลยาก ยับง่าย ใส่แล้วร้อน ไม่สบายตัว และราคาแพง
๒. ซักด้วยเครื่องไม่ได้ เพราะจะหด สีตก
๓. การออกแบบไม่ทันสมัย หรือแบบไม่เหมาะสมกับชีวิตประจำวัน และไม่เป็นที่นิยมของวัยรุ่น
๔. ผ้าฝ้ายมักจะเก่าเร็ว
๕. ผู้ที่สวมใส่ผ้าไทยมักเป็นผู้อาวุโสและข้าราชการ

สรุปภาพรวมข้อมูลการสำรวจการส่งเสริมการแต่งกายผ้าไทยหรือผ้าพื้นเมืองในสถานศึกษา (รายจังหวัด)

[illegible]

ที่	จังหวัด	๑.สถานศึกษา	๒.การส่งเสริมการแต่งกาย										๒.๕ แหล่งผลิต/ซื้อ										
			๒.๑ ระยะเวลา การส่งเสริม			๒.๒ วันที่แต่งกาย ด้วยผ้าไทย			๒.๓ กลุ่มเป้าหมาย				๒.๔ แหล่งที่นางบประมาณ										
			ปี ๑ - ๑	ปี ๒ - ๒	ปี ๓ - ๓	ปี ๔ - ๔	ปี ๕ - ๕	ปี ๖ - ๖	ปี ๗ - ๗	ปี ๘ - ๘	ปี ๙ - ๙	ปี ๑๐ - ๑๐	ปี ๑๑ - ๑๑	ปี ๑๒ - ๑๒	ปี ๑๓ - ๑๓	ปี ๑๔ - ๑๔	ปี ๑๕ - ๑๕	ปี ๑๖ - ๑๖	ปี ๑๗ - ๑๗	ปี ๑๘ - ๑๘	ปี ๑๙ - ๑๙	ปี ๒๐ - ๒๐	
๓๓	พระนครศรีอยุธยา																						
๓๔	พังงา																						
๓๕	พิจิตร																						
๓๖	พิจิตร																						
๓๗	พิษณุโลก																						
๓๘	เพชรบุรี																						
๓๙	เพชรบุรี																						
๔๐	แพร่																						
๔๑	พะเยา																						
๔๒	ภูเก็ต																						
๔๓	มหาสารคาม																						
๔๔	มุกดาหาร																						
๔๕	แม่ฮ่องสอน																						
๔๖	ยะลา																						
๔๗	ยโสธร																						
๔๘	ร้อยเอ็ด																						

ที่	จังหวัด	๑.สถานศึกษา				๒.การส่งเสริมการแต่งกาย												๒.๕ แหล่งผลิต/ผู้ซื้อ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
		๒.๑ ระยะเวลาการส่งเสริม				๒.๒ วันที่แต่งกายด้วยผ้าไทย				๒.๓ กลุ่มเป้าหมาย				๒.๔ แหล่งที่มางบประมาณ																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
		โรงเรียน	มัธยม	ชุมชน	โรงเรียนอัสสัมชัญ	ปี ๑ ถึงปี ๖	ปี ๓ - ๕ ปี	ปี ๓ - ๕ ปี	ปี ๕ ถึงปี ๖	หมู่บ้าน	(หมู่บ้าน) หมู่บ้าน/หมู่ ๑	ชุมชน/หมู่บ้าน	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด	โรงเรียน/วัด/วัด

ที่	จังหวัด	๑.สถานศึกษา				๒.๑ ระยะเวลา การส่งเสริม				๒.๒ วันที่แต่งกาย ด้วยผ้าไทย				๒.๓ แหล่งที่มางบประมาณ								๒.๔ แหล่งผลิต/ ซื้อ		
		พระธาตุ	หนอง	ระบือ	เสนา	ปี ๑ ทุกระดับ	ปี ๒ - ๓	ปี ๔ - ๕	ปี ๖ ขึ้นไป	ทุกระดับ	โรงเรียน	โรงเรียน/อ/วิเศษเขต	โรงเรียนพิเศษเขต	โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาฯ	โรงเรียน/อ/วิเศษเขต	โรงเรียนพิเศษเขต	โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาฯ	โรงเรียน/อ/วิเศษเขต	โรงเรียนพิเศษเขต	โรงเรียน/ศูนย์พัฒนาฯ	โรงเรียน/อ/วิเศษเขต	โรงเรียนพิเศษเขต		
๖๖	สุโขทัย	๑๖๘	๖๗	-	-	๑๐	๒๙	๑๖๗	๒	๑๖๑	๔๐	๒๖	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗	๑๖๗		
๖๗	สุพรรณบุรี	๑๕๖	๒๗	-	-	๔	๖๕	๑๗	-	๑๖๐	๑๑๒	-	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖		
๖๘	สุราษฎร์ธานี	๓๗	๓๐	-	-	-	๓๕	๔๐	-	๓๕	๕	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
๖๙	สุรินทร์	๕๖๖	๒๗๗	๗	๓	-	๓	๓๕๒	-	๓๔๔	๒๓๓	-	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖	๘๓๖		
๗๐	หนองคาย	๒๔๖	๔๖	๑๒	๓	๓	๒๕	๒๗๒	๑	๒๘๑	๑๘๓	๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖	๓๖๖		
๗๑	หนองบัวลำภู	๑๖๔	๕๓	-	๒	-	๑๓๓	๑	-	๒๑๙	๑๑๙	-	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒		
๗๒	อ่างทอง	๘๖	๒๕	-	-	๕	๓๕	๖๖	-	๑๑๑	-	-	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕	๗๕			
๗๓	อุดรธานี	๒๒	๑๐	๒	๑	๑	๑๕	๑๐	๑	๒๓	๗	๔	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐	๓๐			
๗๔	อุทัยธานี	๒๒๑	๒๓	๓	๒	๒๔	๒๔	๐	๒๙	๒๐๕	๑๕๕	๒	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖	๓๗๖			
๗๕	อุตรดิตถ์	๘๖	๑๙	-	๑	-	๑๓	๔	-	๔๘	๑๕๕	๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗	๔๗			
๗๖	อุบลราชธานี	๑๘๒	๖๕	๑๐	๑	๒๑	๓๐	๑๖๒	๑๕	๑๘๘	๖	๑๑๙	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒	๑๖๒			
๗๗	อำนาจเจริญ	๑๐๖	๒๐	๒	-	๘	๓๖	๑๖๖	-	๑๘๑	๖	๑๕๕	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖	๑๖๖			
	รวม	๑๑๖๘	๓,๕๕๐	๒,๑๓๓	๘๘	๓๗๗	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๘๘	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖	๑,๖๖๖			

ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มส่งเสริมเครือข่ายสถานศึกษา และองค์กรเอกชน กองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม กรมส่งเสริมวัฒนธรรม โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๓ ๐๐๓๓ ต่อ ๑๔๑๐

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นางพิมพ์วิ วัฒนวรการ

นางสาวพัชชล เทพกำปนาท

นายประดิษฐ์ โพธิ์

นางกุลยา เรือนทองดี

นางสาววราพรรณ ชัยชนะศิริ

นายเผ่าทอง ทองเจือ

อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

เลขาธิการกรม

ผู้อำนวยการกองกิจการเครือข่ายทางวัฒนธรรม

ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าไทย

บรรณาธิการ

นางมณฑิพย์ รุ่งงามฤกษ์

ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

คณะทำงาน

นางสาวลักษณา โล่พิทักษ์สันติ

นางมานัสศรี ตันไล้

นางสาวเมธาวิรินทร์ แสงมาลา

นางสาวเยาวนิศ เต็งไตรรัตน์

นางสาวสุนัดดา เจียสกุล

นางมณฑิรา สวัสดิ์รักษา

นายสมภพ ปุ๋ยไทย

นางสาวกิ่งทอง มหาพรไพศาล

นางสาวกฤติญา แก้วพิทักษ์

นางสาวรัฐพร พวงบุปผา

นายอภิรักษ์ กลมพันธ์

นางสาวรัชตามาศัก์ สุตชิต

ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่ายสถานศึกษาและองค์กรเอกชน

ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเครือข่ายท้องถิ่นและชุมชน

ผู้อำนวยการกลุ่มค่านิยมและความเป็นไทย

ผู้อำนวยการกลุ่มประชาสัมพันธ์

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

นายช่างภาพชำนาญงาน

นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ

นักวิชาการวัฒนธรรม

นักวิชาการวัฒนธรรม

นักศึกษาฝึกงาน มหาวิทยาลัยบูรพา

ออกแบบสร้างสรรค์

นายฉัตรชัย ตวนกูปะ

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ

อ้างอิงจาก

โครงการสร้างจิตสำนึก ค่านิยม และอัตลักษณ์ความเป็นไทย

โครงการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

โครงการผลิตสื่อเทคนิคการทอผ้าไทยในประเทศไทยเพื่อเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

การประกวดกุลสตรีศรีรัตนโกสินทร์ในงาน “ได้ร่มพระบารมี ๒๓๒ ปี กรุงรัตนโกสินทร์” กระทรวงวัฒนธรรม

“เสื้อชุดไทย” สำนักคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

“ผ้าไทย” อัตลักษณ์แห่งความเป็นไทย นุ่งผ้าไทย ถวายพระราชินี กระทรวงวัฒนธรรม

“**ผ้าไทย**” เป็นคำที่ผลิตขึ้นในประเทศไทย โดยใช้ผ้าไหมธรรมชาติ
เช่น ผ้าขมิ้นไหม ป่าน หรือผ้าไหมธรรมชาติผสมไหมสังเคราะห์เป็นงานหัตถกรรม
หรืออุตสาหกรรมทั้งดองไหม มีลูกแก้ว ปางบอกถึง อัตลักษณ์ของ//แต่ละท้องถิ่น
นับว่าเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม ที่//แสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชน
ลวดลายต่างๆ บนผืนผ้า สื่อความหมายให้ทราบถึงขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ
ของ//แต่ละท้องถิ่น ที่มี//ความแตกต่างกัน ซึ่ง//แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ผ้าไทย
ของ//คนไทยได้อย่างชัดเจน

การรณรงค์ส่งเสริมการใส่ **ผ้าไทย** มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture, Thailand
๑๔ ถนนเทียมร่วมมิตร เขตห้วยขวาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐
14 Thiamruammitr Road, Huay Khwang, Bangkok 10310
โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๗-๐๐๑๓ ต่อ ๑๓๐๓, ๑๓๒๕ โทรศัพท์ ๐-๒๒๔๗-๐๐๖๐
Tel. 0-2247-0013 Ext. 1303, 1325 Fax 0-2247-0060
www.culture.go.th

